

Országos kompetenciamérés elemzése Szövegértés 2012

Országos jelentés

A KOMPETENCIAMÉRÉS RŐL

A 2001 őszen elkezdődött Országos kompetenciamérések a 2007/2008. tanévtől kezdődően a közoktatásról szóló törvényben meghatározottaknak megfelelően a 6., 8. és 10. évfolyamos tanulók gyakorlatilag teljes körében felmérték a szövegértési képességeket és a matematikai eszköztudást.

A mérésben alkalmazott feladatok nem a tudástartalom elsajátításának mértékét mérik, a felmérés nem az adott tanévi tananyag ismeretanyagának számonkérése, hanem azt vizsgálja, hogy a diákok a közoktatásban addig elsajátított ismereteket milyen mértékben tudják alkalmazni a mindennapi életből vett feladatok megoldásában.

A szövegértés területen a különböző szövegekhez (elbeszéléshez, rövid történethez, magyarázó szöveghez, menetrendhez vagy éppen egy szórólaphoz) kapcsolódó kérdések jellemzően az információk visszakeresését, következtetések levonását, kapcsolatok felismerését vagy a szöveg részeinek vagy egészének értelmezését várják el a tanulóktól minden évben.

A felmérés tartalmi kerete, - amely meghatározza a kompetenciamérés feladataiban alkalmazásra kerülő műveleti területek belső arányait, az egyes kompetenciaterületek egymáshoz viszonyított mértékét, az alkalmazott feladatok típusait, a kérdések típusainak arányát, vagy épp az alkalmazott szövegtípusokat - megjelent a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet mellékleteként. A felmérést minden iskola minden 6., 8. és 10. évfolyamos tanulója megírta, a tesztfüzeteket központilag javították, az ebből származó adatok szolgáltatják az elérhető fenntartói, intézményi, telephelyi és egyéni jelentések alapját. A tanulók eredményeit az iskolák maguk is elemezhetik a honlapon található szoftver segítségével. Ez segíti az iskolákat abban, hogy objektív képet kapjanak teljesítményükről, megismerjék erősségeiket és gyengeségeiket e két felmért tudásterületen.

A mérés lebonyolítását az oktatási és kulturális miniszter a tanév rendjéről szóló miniszteri rendeletben határozza meg. A méréshez szükséges 6., 8. és 10. évfolyamon használt kérdőívek, feladatlapok elkészítését, a mérések lebonyolítását, továbbá a beérkezett adatok rögzítésével, az iskoláknak és az iskolafenntartóknak szóló jelentések elkészítésével kapcsolatos feladatokat országos szinten az Oktatási Hivatal végzi.

A 2008-TÓL BEVEZETETT ÚJ ÉVFOLYAMFÜGGETLEN SKÁLÁKRÓL

A 2010. évi Országos kompetenciaméréstől kezdődően a szövegértés, illetve a matematika területén új, évfolyamfüggetlen skálát vezettek be, amelyen összehasonlítható módon ábrázolható a 6., a 8. és a 10. évfolyamos tanulók szövegértési, illetve matematikai eredménye. A 2010. évi Országos kompetenciamérés jelentéseiben már ezek az új skálák szerepelnek. Az új skálákon – 2008-ig visszamenőleg – a korábbi mérések eredményeit is megjelenítették.

A mérési azonosító 2008-as bevezetése lehetővé teszi, hogy a 2010. évi méréstől kezdődően a tanulók fejlődése egyénileg követhető legyen. Ezért a 2010. évi jelentések már a tanulók fejlődését bemutató ábrákat is tartalmaznak.

A 2012. ÉVI ORSZÁGOS KOMPETENCIAMÉRÉS

2012. május 26-án, immár kilencedik alkalommal került sor az Országos kompetenciamérésre. A felmérés célja a tanulók szövegértési képességének és matematikai eszköztudásának felmérése mellett a pedagógiai mérés-értékelés módszereinek terjesztése, valamint az iskolák és fenntartóik számára a helyi szintű értékeléshez szükséges adatok biztosítása volt.

A FELMÉRÉSRŐL

A 6., a 8. és a 10. évfolyamos tanulók az ország összes iskolájának valamennyi telephelyén ugyanabban az időpontban és azonos körülmények között, az arra kiképzett felmérésvezetők irányításával és felügyeletével írták meg a felmérést. Ennek során egy kétszer 45 perc hosszúságú matematikai és egy kétszer 45 perc hosszúságú szövegértési tesztet oldottak meg a tanulók. Ezt követően egy Tanulói kérdőív kérdéseire válaszoltak, amelyben családi hátterükkel, eddigi iskolai pályafutásukkal kapcsolatos kérdések szerepeltek. A tanulók a kérdőívet otthon, a szüleikkel együtt töltötték ki. Az intézmények vezetői szintén kérdőíves formában szolgáltatott információkat az iskolával és a telephelyekkel kapcsolatban.

A felmérésben használt tesztek, a hozzájuk tartozó Javítókulcsokat és a kérdőíveket az Oktatási Hivatal Közoktatási Mérési Értékelési Osztályának munkatársai állították össze sokéves mérési tapasztalatuk alapján, a legkorszerűbb tesztelméleti és mérési módszertan figyelembevételével. A tesztek olyan matematikai eszköztudást és szövegértést mérő feladatokból álltak, amelyek nem elsősorban az iskolai tanterv konkrét megvalósulását mérik, hanem a tanulóknak azt a képességét, ahogyan a tanultakat valódi problémák, megoldandó helyzetek kapcsán alkalmazni tudják.

Az Országos kompetenciamérés tartalmi kerete, a következőképpen határozza meg a szövegértési képesség fogalmát:

A szövegértés fogalma:

A szövegértés az írott nyelvi szövegek megértésének, használatának és a rájuk való reflektálásnak a képessége annak érdekében, hogy az egyén elérje céljait, fejlessze tudását, képességeit, kikapcsolódjék, sikerrel alkalmazkodjon vagy vegyen részt a mindennapi kommunikációs helyzetekben.

KÉPESSÉGSZINTEK – SZÖVEGÉRTÉS 2010

A képességskálák újradefiniálásával elkerülhetetlenül együtt járt az új, közös skálán meghatározott, közös képességszintek kialakítása is. Mivel a közös skála a három évfolyam eredményeit összefogva szélesebb, mint az évfolyamonkénti skálák voltak, és mivel több feladat szerepel az új skálán, mint amennyivel külön-külön az évfolyamonkénti skálák esetében, az új szövegértés és matematika skálán több, szám szerint 7-7 képességszintet alakítottak ki.

A szintek kialakítása és az elérésükhöz szükséges tudás leírása hasonló módszerrel történt, mint az évfolyamonkénti skálák esetében. A kiindulási alap itt is a feladatok nehézsége volt. A feladatok nehézsége alapján meghatározták a szinthatárokat és elkészítették a szintek leírását az egy-egy szintre került feladatok megoldásához szükséges műveletek összegzése alapján. Az alábbi táblázat összefoglalja a szinthatárokat és a szint eléréséhez szükséges műveleteket.

Képességszint	A képességszint alsó határa	A szintet elérő tanulók képességei
7.	1911	<ul style="list-style-type: none"> • a szövegbe többszörösen mélyen beágyazott, implicite megfogalmazott információk és kategóriák azonosítása és összekapcsolása a figyelmet erősen elvonó tartalmi elemek között eligazodva, a szöveg típusától, témájától, terjedelmétől függetlenül; közvélekedéssel ellentétes, az elvárttal szembehelyezkedő információk visszakeresése • egy szereplő valódi és színlelt attitűdje közötti különbségtétel; több eseménysor időrendjének helyreállítása; a tartalmi elemek közötti logikai kapcsolatok felismerése különböző retorikai célú és formátumú szövegek között; egy szöveg változatainak rangsorolása • egy állandósult szókapcsolat alkalmazhatósági kontextusának azonosítása; a nyelvi elemek elhagyásán alapuló retorikai alakzatok felismerése; a poetizált nyelvhasználat konkrét példáinak magyarázata; a közlésmód jelentésmódosító szerepének magyarázata; a szövegszervező tartalmi elemek működésének magyarázata

<p>6.</p>	<p>1771</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Egy meghatározott szempont alapján, a szövegben (vagy több szövegben) szereplő információk és kategóriák kapcsolatrendszerét átlátva, a szövegben mélyen beágyazott információk azonosítása és összekapcsolása, implicite megfogalmazott információk azonosítása a figyelmet erősen elvonó tartalmi elemek között eligazodva • az ellentmondás felismerés egy szereplő viselkedésében; a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szövegváltozatok közös elemeinek felismerése; a szöveg tartalmi elemei közötti kijelentés-érv viszony felismerése, a probléma-megoldás viszony magyarázata • a szövegben alkalmazott speciális jelrendszerek működésének magyarázata; a kétértelműség vagy szójáték nyelvi alapjainak magyarázata; a szöveg stiláris vagy tartalmi jellemzőinek egy adott céllal való megváltoztatásával kapcsolatos állásfoglalás; az olvasó előismereteire alapozó figyelemfelhívó jellegű címadás felismerése
<p>5.</p>	<p>1631</p>	<ul style="list-style-type: none"> • a szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; félrevezető információ kiszűrése adott szempont alapján; a szövegben mélyen beágyazott, főszövegen kívül eső, vagy a megszokottól ellentétes helyen szereplő információk visszakeresése • a szereplők attitűdjei közötti különbségek magyarázata, egy szereplő szándékaira vagy állapotára utaló nyelvi és tartalmi jelek azonosítása; a szöveg tartalmi elemei és a mindennapi élet tapasztalatai közötti különbségek magyarázata; a szöveg egy részletében leírt időrend helyreállítása; iskolai jellegű háttértudást alkalmazása a szöveg tartalmi elemei közötti kapcsolatok azonosításában; a szövegben megfogalmazott feltételeket teljesítő példák azonosítása; a

		<p>szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyres vagy kategória-elem viszony magyarázata</p> <ul style="list-style-type: none"> • a szöveg célközönségének felismerése; egy szövegrészlet strukturális szerepének magyarázata; a szöveg hitelességével kapcsolatos tartalmi elemek magyarázata; a kétértelmű, több jelentésű tartalmi elemek feloldása; a bibliográfiai rendszer felismerése és alkalmazása; értékítélet alkotása a mindennapi élettől távoli témájú szöveg tartalmi-stilisztikai jellemzőivel kapcsolatban
4.	1491	<ul style="list-style-type: none"> • a szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; félrevezető információ kiszűrése • a szereplők szándékai közötti különbség felismerése, a szereplők motivációinak magyarázata; a szöveg információi és a mindennapi élet egy speciális vetülete közötti különbség felismerése; következtetés levonása a szöveg és a mindennapi élet információinak integrálásával figyelmet elvonó információk között eligazodva; a szöveg időrendjének helyreállítása; egy történet két változata közötti hasonlóság, és a szöveg tartalmi elemei között az elvárások ellenére fennálló hasonlóság felismerése; a szöveg tartalmi elemei közötti kategória-elem viszony felismerése • egy szövegrészlet céljának felismerése; a szövegben alkalmazott speciális jelrendszerek működésének felismerése; a szöveg szerkezetének és fő tartalmi egységeinek felismerése; az ismétlés és a hasonlat szerepének magyarázata; értékítélet alkotása a szöveg egy tartalmi vagy stilisztikai eleméről, és ennek magyarázata; egy hétköznapi probléma megoldása a szöveg tartalmi elemeinek felhasználásával; a gúny tárgyának felismerése; idegen kifejezés jelentésének felismerése; a cím magyarázata;
3.	1351	<ul style="list-style-type: none"> • a szövegben explicite megfogalmazott, több feltételnek megfelelő információk visszakeresése

		<ul style="list-style-type: none"> • a szereplők közötti viszony magyarázata, a szereplők motivációinak felismerése; egyszerű következtetés levonása a szöveg és a mindennapi élet információinak integrálásával; a szöveg részletei közötti különbség vagy hasonlóság felismerése; a szöveg időrendje előtt lejátszódó események kikövetkeztetése; egy következtetés alapját jelentő tartalmi elem felismerése • a szöveg céljának felismerése; a szöveg célját hangsúlyozó vagy tartalmát kiegészítő illusztráció felismerése; értékítélet alkotása a szöveg egy tartalmi eleméről; egy hétköznapi kifejezés alkalmi jelentésének felismerése; a szöveg egy részletének címmel való összefoglalása; a szerzői álláspont azonosítása
2.	1211	<ul style="list-style-type: none"> • a szövegben expliciten megfogalmazott információ visszakeresése, és különbség felismerése • a szöveg információi és a mindennapi élet közötti egyszerű kapcsolat felismerése, a szereplők közötti egyszerű kapcsolat felismerése, a szöveg eseményeinek lineáris időrendjében való eligazodás; a szöveg egységei közötti kérdés-felelet viszony felismerése • egy szövegrész témájának, a hagyományos történetmesélési eszközöknek és a meggyőzés szándékának felismerése; állandósult szókapcsolat alkalmi jelentésének felismerése
1.	1071	<ul style="list-style-type: none"> • a szövegben kiemelt vagy többször előforduló információ visszakeresése • az elbeszélés alapvető tér- és időbeli körülményeinek kikövetkeztetése, a szöveg két tartalmi eleme közötti egyszerű kapcsolat felismerése • a szövegben expliciten megfogalmazott fő gondolatmenet vagy téma felismerése, alkalmi szókapcsolat jelentésének felismerése

Változások az Országos kompetenciamérés skáláiban

A skála módosításának okai

A kompetenciamérések bevezetésénél is megfogalmazott, ám akkor adatvédelmi szempontok miatt nem megvalósítható igény volt, hogy az egymást követő évek mérési eredményei tanulói szinten követhetők legyenek. Természetesen az iskola a mérést nála megírt tanulókra vonatkozóan tudta, hogy az egyes méréseknél melyik azonosító kit takart, ezért a tanár ismerte tanulói előző mérésekben elért eredményeit mindaddig, amíg a tanuló iskolát nem váltott. A követéses mérés lehetőségének megteremtése érdekében az adatvédelmi szabályoknak megfelelően az oktatásért felelős kormányzat és a mérés megvalósításáért felelős hivatal közösen kidolgozta a tanulói mérési azonosítót. Ezt az azonosítót minden mérés előtt a tanuló intézménye generálja ugyanúgy, ahogyan eddig, ugyanakkor a központi szerveren működtetett generátor egy tanulóhoz mindig ugyanazt a mérési azonosítót rendeli. A mérési azonosítót először a 2008. évi Országos kompetenciamérésben alkalmaztuk, így attól az évtől kezdődően tanulói szinten nyomon követhetjük az eredményeket. A 2008-as évig az azonosítókat minden mérés előtt újraosztottuk, így ha a tanuló elhagyta azt az intézményt, amelyben a mérés megírásakor tanult, eredményeit új tanára már nem ismerhette meg. Ez különösen fontos probléma volt az általános iskolából 8. évfolyam után középiskolába kerülő tanulóknál. A 2008. évi méréstől kezdődően az intézmények új tanulóik eredményeit is elérhetik a tanulói jelentések generálásával. Ugyanakkor a követéses visszajelzés a 2010. évi méréstől válik lehetővé, a 2008. évi 6.-os és 2010. évi 8.-os, vagy 2008. évi 8.-os és 2010. évi 10.-es eredmények összevetésével és a fejlődés vizsgálatával.

Ez az összehasonlítás részben akkor is lehetséges ugyan, ha az eddigi, évfolyamonként független szövegértés és matematika skálákat alkalmazzuk, ugyanakkor az összehasonlítást nagymértékben megkönnyíti, ha az évfolyamok eddig külön-külön kalibrált skáláit egy közös skálára cseréljük. Erre az elméleti modellek lehetőséget adnak, hiszen a tartalmi keret a szövegértési képességet, illetve a matematikaképességet olyan képességként definiálja, amely egy folytonos skálával leírható. E két tudásterület tartalma mindhárom évfolyamon ugyanazt a terminust és követelményrendszert alkalmazva írható le, egyre magasabb követelményeket megfogalmazva, egyre többet elvárva a tanulóktól a magasabb évfolyamok felé haladva, összhangban azzal, ahogyan a tanulók kompetenciái fejlődnek az oktatási rendszerben. Az évfolyamonként független skálák tulajdonképpen eddig is ugyanannak a képességnek a leírását szolgálták, csak a viszonyítási pont került mindig máshová, az adott korosztály tudását alapul véve.

Az új szövegértés és matematika skála kialakítása, kapcsolata a régi skálákkal

A közös, évfolyamfüggetlen skála kialakításának feltétele az is, hogy az egyes évfolyamok tesztjei közös feladatokat is tartalmazzanak. Ezek a közös feladatok jelölik ki a képességskálán azokat a pontokat, amelyeken keresztül az évfolyamok közötti összekötés érvényesül. Mivel a kompetenciamérésekben évek óta szerepelnek közös feladatok a különböző évfolyamok tesztfüzeteiben mind a szövegértés, mind a matematika területén, ez a feltétel adott a közös skála kialakításához.

Országos kompetenciamérés értékelése
Intézményi, telephelyi, tanulói jelentések elemzése
Szövegértés

2012

6 osztály (23 tanuló)

A 6. osztály létszáma 23 fő, 2 tanuló BTMN-es, 3 tanuló HHH-ás.
A jelentésben 23 tanuló szerepel. A jelentés tartalmazza az SNI-s tanulók eredményeit.

A TANULÓK KÉPESSÉGELOSZLÁSA AZ EGYES RÉSZPOPULÁCIÓKBAN

A mi intézményünkben: 1134
Országosan: 1149
Általános iskolákban: 1146
Községi általános iskolákban: 1103
Észak-Alföld régióban: 1101
Kunszentmártoni kistérségben: 1074

A fenti átlageredmények azt tükrözik, hogy iskolánk tanulóinak átlagteljesítménye jobb Kunszentmárton kistérség átlagától, de nem érte el az országos átlagot.

Iskolánk tényleges eredménye: 1360
Várható eredmény az összes telephelyre illesztett regressziós egyenes alapján: 1421
Várható eredmény a községi iskolai telephelyekre illesztett regressziós egyenes alapján: 1423
A tényleges eredmény ettől nem különbözik szignifikánsan.

A TANULÓK ÁTLAGEREDMÉNYE ÉS AZ ÁTLAG MEGBÍZHATÓSÁGI TARTOMÁNYA (KONFIDENCIA-INTERVALLUMA)

A mi intézményünkben: 1360
Országosan: 1472
Általános iskolákban: 1464
Községi általános iskolákban: 1412
Kisközségi általános iskolákban: 1388
Közepes községi általános iskolákban: 1413
Nagyközségi általános iskolákban: 1424
Városi általános iskolákban: 1453
Megyeszékhelyi általános iskolákban: 1515
Budapesti általános iskolákban: 1536
8 évfolyamos gimnáziumokban: 1641

A fenti átlageredmények azt tükrözik, hogy iskolánk tanulóinak átlagteljesítménye kissé elmarad a kisközségi általános iskolák átlagától.

A KÉPESSÉGELOSZLÁS NÉHÁNY JELLEMZŐJE

	Min ./5-ös perc	25-ös perc	Átlag(konf.int)	75-ös perc	Max./95-ös perc
A mi intézményünkben:	1134	1291	1360	1450	1529
Országosan:	1149	1334	1472	1610	1791
Általános iskolákban:	1146	1328	1464	1601	1781
Községi általános iskolákban:	1103	1277	1412	1545	1730
Észak-Alföld régióban	1101	1280	1423	1564	1759
Kunszentmártoni kistérségben:	1074	1234	1379	1512	1746

TELEPHELYEINK EREDMÉNYE a regressziós becslés alapján "várható" eredmények tükrében:

Telephelyünk tényleges eredménye: 1360 (1293; 1402)

Várható eredmény az összes telephelyre illesztett regressziós egyenes alapján: 1421

A tényleges eredmény ennél szignifikánsan gyengébb.

Várható eredmény a községi telephelyekre illesztett regressziós egyenes alapján: 1423

A tényleges eredmény ennél szignifikánsan gyengébb.

A községi általános iskolai telephelyek tanulóinak a két évvel korábbi mérésben elért átlageredményük alapján várható és tényleges teljesítménye:

Telephelyeink eredménye a regressziós becslés alapján "várható" eredmények tükrében:

Telephelyünk 2012-es átlageredménye: 1360

A TANULÓK KÉPESSÉGSZINTEK SZERINTI SZÁZALÉKOS MEGOSZLÁSA

Az alábbi összehasonlítás azt mutatja, hogy a 2011/2012-es tanévben a cserkeszölői 6. osztályos tanulók képességszintje hogyan viszonyult a községi iskolák tanulóinak képességszintjéhez. Annál eredményesebb a munka, minél alacsonyabb a % érték az alacsonyabb képességszinteken.

Az összehasonlításból kiderül, hogy jobb képességszinten álltak iskolánk tanulói a községi iskolákhoz és az Észak-Alföld régió iskoláihoz viszonyítva is.

TANULÓK KÉPESSÉGSZINTEK SZERINTI SZÁZALÉKOS MEGOSZLÁSA

Iskolánkban (6 osztály 23 tanuló)

Községi iskolákban

Cserkeszőlői Petőfi Sándor Általános Iskola

5465 Cserkeszőlő, Ady Endre utca 1.

Tel.: 56/568-467, Fax.: 56/568-059

1. szint alatti: -		3,2 %
1. szint: 13 %	(3 tanuló)	11,9 %
2. szint: 39,1 %	(9 tanuló)	23,8 %
3. szint: 26,1 %	(6 tanuló)	26,9%
4. szint: 21,7 %	(5 tanuló)	20,9 %
5. szint: 0 %	(0 tanuló)	10,3 %
6. szint: 0 %	(0 tanuló)	3 %
7. szint: -		0%

Ez a kompetenciamérés nem longitudinális mérés, hanem mindig azonos évfolyamon mér. Az alábbi táblázat az egyes években elért átlageredményeket mutatja.

Év	Átlag
2008	1559 (1502;1623) -199 (-285;-124)
2009	1431 (1378;1479) -71 (-154;-11)
2010	1461 (1395;1530) -101 (-201;-21)
2011	1358 (1303;1435) 1 (-94;83)
2012	1360 (1293;1402)

Nincs szignifikáns változás a 2011. évi eredményekben.

A KÉPESSÉGELOSZLÁS VÁLTOZÁSA

Év/szint	1.szint alatti tanuló	1. szint tanuló	2. szint tanuló	3. szint tanuló	4.szint tanuló	5.szint tanuló	6.szint tanuló	7.szint tanuló
2008	0	0	2	6	6	4	1	0
19 fő	0%	0 %	10 %	32 %	32 %	20 %	6 %	0%
2009	0	0	7	9	3	5	0	0
21 fő	0%	0 %	30 %	42 %	14 %	24 %	0%	0%
2010	0	3	4	8	8	1	1	0
25 fő	0%	12 %	16 %	32 %	32%	4 %	4 %	0%
2011	0	3	14	7	3	1	0	0
28 fő	0%	11%	50%	25%	11%	3%	0%	0%
2012	0	3	9	6	5	0	0	0
23 fő	0%	13%	39%	26%	22%	0%	0%	0%

